

Katedra antropologie

PROTOKOL O HODNOCENÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE posudek vedoucího práce

Práci předložil(a) student(ka): Kateřina Janská

Název práce: Fenomén dětí – čarodějů v současné subsaharské Africe

Vedoucí práce: Mgr. Mildnerová Kateřina, Ph.D.

1. CÍL PRÁCE *(uvedte, do jaké míry byl naplněn):*

Cíl práce, ač není autorkou v úvodu explicitně vyjádřen, je, jak můžeme odvodit ze samotného názvu práce, analýza a interpretace fenoménu dětí-čarodějů v současné Africe, konkrétně Demokratické republiky Kongo a zasazení tohoto novodobého fenoménu do současného politického, sociálního a ekonomického kontextu dané oblasti. Práce, ač ne příliš přesvědčivě, usiluje o specifikaci dětí-čarodějů, vymezení jejich hlavních znaků a osvětlení mechanismů vedoucích k jejich obvinění, jakožto i způsobům ochrany jejich práv skrze neziskové organizace působící v oblasti. Cíl práce byl dle mého názoru naplněn pouze částečně.

2. OBSAHOVÉ ZPRACOVÁNÍ *(náročnost, tvůrčí přístup, proporcionalita teoretické a vlastní práce, vhodnost příloh apod.):*

Autorka si vybrala aktuální, z hlediska lidských práv alarmující téma, které je oproti například problematice znásilňování žen či dětských vojáků v českém prostředí prozatím jen málo reflektované. Za využití sekundární literatury se jí podařilo poměrně úspěšně nastínit vývoj studia afrického čarodějnictví a roli současných progresivních letničních církví jako součásti anti-čarodějnického hnutí (viz kap. 1). Pro doplnění pohledu na danou problematiku zde nicméně postrádám kapitolu o roli léčitelů tzv. hledačů čarodějnic, jež zastávají po celé Africe (včetně Konga) podobně jako letniční církve významnou roli v boji s čarodějnictvím.

Vážnější problémy obsahového zpracování se objevují hned v následující kapitole, která má za cíl nastínit roli dítěte v kontextu rodinných vztahů a konžské společnosti decimované nestabilními politickými režimy a dlouholetou válkou. Úvodní autorčino tvrzení na straně 10: „*Obvinění dítěte z čarodějnictví ovlivňuje vztahy mezi rodinnými příslušníky*“ mělo znít dle mého názoru přesně naopak, tedy, vztahy mezi rodinnými příslušníky ovlivňují proces obviňování dítěte z čarodějnictví. Od této myšlenky se pak měla dále rozvinout argumentace proč rodiče, či rodinní příslušníci obviňují děti z čarodějnictví a jaké jsou sociální a kulturní mechanismy obviňování z čarodějnictví. Nic z toho však bohužel nenásleduje.

Navazující podkapitola o občanské válce, jejích důsledcích a projevech jako je např. fenomén dětí vojáků je sice zajímavá, nicméně není nijak vztažena ke studovanému tématu. Autorka zde měla dle mého názoru vysvětlit, jakým způsobem válka změnila lokální konceptualizaci dítěte z křehkého, na

rodině závislého a rodině náležejícího tvora na bezcharakterního čaroděje, rodinu poškozujícího a nenáviděného vetřelce

Obsah další kapitoly 2. 2. 1 Politika, náboženství a čarodějnictví je dosti nesrozumitelný. Autorka zde uvádí řadu nesouvislých myšlenek vytržených z kontextu předchozího textu, které završuje pikantním tvrzením, že „čarodějnictví přispívá k udržení soudržnosti společnosti, tím, že dokáže některé problémy, které by vedly k nepokojům a násilím, řešit jiným a klidnějším způsobem.“(str.15). Touto absurdní větou si autorka protřečí s podstatou jejího tématu týkajícího se zabíjení a týrání dětí čarodějů! Zmíněná kapitola 2. 2.1 postrádá také osvětlení toho, jak jsou letniční církve v Kongu provázány s politikou státu a jak se současná konžská vláda staví k problematice systematického porušování dětských práv.

Tímto tématem se bohužel nezabývá ani kapitola 4. o činnosti neziskových organizací. Autorka zde sice popisuje, jak organizace působící v DRK a Nigérii poskytují pomoc „postiženým“ dětem, čtenáře by však jistě zajímalo, jak se snaží problém porušování dětských práv aktivně řešit na úrovni státu - (vyjednávají neziskové organizace s vládou o dodržování práv dětí?) a na úrovni místních komunit (snaží se například o znovu začlenění „postižených“ dětí zpět do komunit? Jakým způsobem usilují o demystifikaci obrazu dětí čarodějů v místních komunitách?).

Informace o letničních církvích v Kongu v následující kapitole (2. 3) jsou velmi kusé a neúplné. Autorka zde používá zdroje od autorů, kteří prováděli své výzkumy v Nigérii, kde je společenská situace jiná než v Kongu. Má výtku směřuje dále ke tvrzení ze str. 17, kde autorka podává informace kolik musí rodina čarodějnictvím postiženého dítěte zaplatit pastorovi letniční církve za očištný rituál. Tato informace je v kontextu čtenářovy neobeznámenosti s ekonomickou situací průměrné konžské rodiny nic nefikující.

Práce dále pokračuje kapitolou specifikující znaky dětí čarodějů. Autorka se zaměřuje na tři „nejohroženější“ skupiny dětí - albíny, dvojčata a zvláště narozené děti - , které bývají z čarodějnictví přednostně obviňovány. Zde není z textu zřejmé, jak jsou dvojčata vnímána v současné demokratické republice Kongo.

V práci dále postrádám specifikaci míst, kde se fenomén dětí-čarodějů v DRK vyskytuje a také přibližné odhady jeho rozsahu.

3. FORMÁLNÍ ÚPRAVA (*jazykový projev, správnost citace a odkazů na literaturu, grafická úprava, přehlednost členění kapitol, kvalita tabulek, grafů a příloh apod.*):

Jazykový projev autorky je uspokojivý. I přes to, že text na některých místech logicky vázne, čtenář v toku myšlenek poměrně dobře zorientuje. Logické členění kapitol vázne v celku č. 2, kdy měla být dle

mého názoru první naznačena makro perspektiva, tedy politická a socio-ekonom. situace v DRK, a až potom mělo být přistoupeno k mikro perspektivě analýzy rodiny a postavení dítěte v ní. Text je doplněn poznámkovým aparátem, citace jsou v textu řádně vyznačeny a odkazují na úplný seznam literatury na konci práce. Bakalářská práce je bohatě doplněna o textové i obrazové přílohy.

4. STRUČNÝ KOMENTÁŘ HODNOTITELE (*celkový dojem z diplomové práce, silné a slabé stránky, originalita myšlenek apod.*):

Celkový dojem z bakalářské práce Kateřiny Janské je spíše smíšený. Autorka beze sporu zpracovala množství relevantních zdrojů, jejich interpretaci však neprovedla uspokojivým způsobem. Také některé teoretické koncepty (např. distinkce čarodějnictví x kouzelnictví od E. Evans-Pritcharda) nebyly v textu dále aplikovány. I přes výše zmíněné výtky se autorce podařilo udržet alespoň nezbytně nutnou míru sevřenosti textu.

5. OTÁZKY A PŘIPOMÍNKY DOPORUČENÉ K BLIŽŠÍMU VYSVĚTLENÍ PŘI OBHAJOBĚ (*jedna až tři*):

1) Jak souvisí fenomén dětí čarodějů v Demokratické republice Kongo (DRK) s fenoménem dětí vojáků?

2) Jak se stává konžská vláda k problému dětí-čarodějů, podporuje činnost letničních hnutí nebo se naopak snaží jejich činnost v zemi omezit?

3) Vysvětlete jak se letniční církve angažují v procesech obviňování dětí v DRK

6. **NAVRHOVANÁ ZNÁMKA** (*výborně, velmi dobře, dobře, nedoporučuji k obhajobě*):

Známku velmi dobře navrhuji pouze v případě kvalitní obhajoby a uspokojivého zodpovězení položených dotazů

Datum: 22.5.2012

Podpis:

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI
Fakulta filozofická
Katedra historických věd

PROTOKOL O HODNOCENÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE
(Posudek oponenta)

Práci předložil(a) student(ka): **Kateřina Janská**

Název práce: **Fenomén dětí – čarodějí v současné subsaharské Africe**

Oponoval (u externích oponentů uveďte též adresu a funkci ve firmě):

PhDr. Jan Záhořík, Ph.D.

1. CÍL PRÁCE (uveďte, do jaké míry byl naplněn):

Cíl práce jsem v úvodu nenašel, nicméně patrně jimi (soudě dle názvu) má být analýza fenoménu dítěte – čaroděje v současné Africe. To bylo splněno vcelku uspokojivým způsobem.

2. OBSAHOVÉ ZPRACOVÁNÍ (náročnost, tvůrčí přístup, proporcionalita teoretické a vlastní práce, vhodnost příloh apod.):

Autorka si vybrala vcelku náročné téma, o němž (i přes jeho závažnost a stálou aktuálnost) není příliš známo. Práce je rozdělena do tří základních kapitol, z nichž první představuje jakýsi teoreticko-historický exkurs do problematiky čarodějnictví, druhá zasazuje téma do socio-ekonomického a politického kontextu a třetí se zabývá neziskovými organizacemi, jejichž náplní práce je péče o fenoménem čarodějnictví postižené děti. Všechny kapitoly působí vyváženě a vcelku kompaktně. Práce obsahuje několik příloh (jednak mapu, a dále tabulku se znaky čarodějnictví u dětí a rituál „vysvobození duše“), vše jako vhodný doplněk.

3. FORMÁLNÍ ÚPRAVA (jazykový projev, správnost citace a odkazů na literaturu, grafická úprava, přehlednost členění kapitol, kvalita tabulek, grafů a příloh apod.):

Jazykový projev je velmi dobrý, seznam literatury solidní, grafická úprava v pořádku, práce je členěna do kapitol i podkapitol velice přehledně a bezproblémově. V tomto směru nelze práci nic vytknout.

4. STRUČNÝ KOMENTÁŘ HODNOTITELE (celkový dojem z bakalářské práce, silné a slabé stránky, originalita myšlenek apod.):

Celkový dojem z předložené BP je veskrze pozitivní, autorka byla schopna zpracovat relativně neznámé téma velmi dobrým způsobem za použití různorodých pramenů, takže její odvahu lze hodnotit velice kladně. Jediné, k čemu mám zásadní výhrady je, dle mého názoru, ne vždy zřetelná a jasná provázanost jednotlivých kapitol. Někdy mám dojem, jakoby šlo o několik studií přilepených k sobě, byť autorka jistě ví, o čem píše, tak zejména

mezi kapitolami 3 a 4, a stejně tak 4 a 5 mi chybí nějaká jasná souvislost a návaznost. Vzhledem k celkové kvalitě práce je to škoda.

5. OTÁZKY A PŘIPOMÍNKY DOPORUČENÉ K BLIŽŠÍMU VYSVĚTLENÍ PŘI OBHAJOBĚ (jedna až tři):

6. NAVRHOVANÁ ZNÁMKA

(výborně, velmi dobře, dobře, nedoporučuji k obhajobě):

Výborně až velmi dobře (dle průběhu obhajoby)

Datum: 8.5.2012

Podpis:

Pozn.: Při nedostatku místa použijte příložený list.

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta filozofická
katedra antropologie

Průběh obhajoby bakalářské práce:

Téma práce: Fenomén dětí - čarodějnů v současné
subsaharské Africe

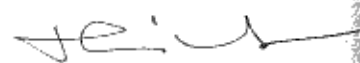
Vedoucí práce: Mgr. Kateřina HILDNEROVÁ, Ph.D.

Oponent práce: PhDr. Jan ZAHORILK, Ph.D.

Průběh obhajoby:

- komise představila posudky na předkládanou bakalářskou práci
- studentka reagovala na otázky vyplývající z posudků
- práce byla obhájena
- minus $\Rightarrow$ téma práce, které studentka nemohla dobře prozkoumat $\rightarrow$ lepší by bylo zaměřením se na čarodějnictví v Evropě, atd.

Členové zkušební komise:

Klasifikace: *velmi dobře*
Datum obhajoby: 30. května 2012Mgr. Tomáš Hirt, Ph.D.
PhDr. Tereza Zíková, Ph.D.
Mgr. Lukáš Friedl
Doc. Petr Lozoviuk, Ph.D.
PhDr. Jirí Woitsch, Ph.D.

podpis zkoušejícího